

Remissvar - Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande (SOU 2017:1)

Umeå kommun lämnar remissvar på Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande, SOU 2017:1

Allmänna synpunkter

Umeå kommun är i huvudsak positiv till Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande och anser att förslaget i största möjliga mån bör genomföras och genomföras samlat.

Vi vill särskilt betona vikten av:

Att en omfördelning av medel enligt landsbygdsförordningen delåtgärd 16:7 sker med 100 miljoner kronor till de fem idag bortprioriterade områdena, varav URnära är ett.

Att Umeå kommun blir ett centrum för arbetsmarknadsregionen.

Att förslaget om IT-satsning genomförs och breddas till att inte bara gälla utbyggnad utan även gäller kvalitetssäkring, tekniska uppgraderingar och kompetensförstärkningar.

Att Umeå universitet ges i uppdrag att öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet.

Att ett årligt statsbidrag införs för att landsbygden ska kunna etablera och utveckla utbildningscentra för högre utbildning samt

Att det särskilda landsbygdslånet införs.

Umeå kommun anser dock inte att Landsbygdskommittén i tillräcklig utsträckning tagit höjd för de behov och utmaningar som finns på

tätortsnära landsbygder likt Umeå landsbygd och förslag och insatser som gynnar dessa landsbygder saknas. Det behövs en fördjupad dialog med berörda kommuner kring hur det säkerställs att förslagen får önskad effekt för alla landsbygder inklusive tätortsnära landsbygder.

Specifika synpunkter

Kapitel 2 Näringsliv och företagande

Umeå kommun menar att förslagen generellt är bra, men att insatser som svarar mot utmaningarna för de tätortsnära landsbygderna saknas. Om det ska skapas en sammanhållen näringslivspolitik för landsbygden måste utmaningarna för samtliga typer av landsbygder adresseras.

Det saknas även insatser som gynnar den platsbundna besöksnäringen. Besöksnäringen är en snabbt växande framtidsnäring för landsbygden och bör lyftas fram starkare i en sammanhållen näringslivspolitik för landsbygden.

Det är viktigt att fokusera på stöd och verktyg till befintliga företag, men lika viktigt att fokusera på unga potentiella företagare och arbeta med exempelvis entreprenörskap i utbildningssystemet. Insatser för detta område saknas.

2.3.2 Förnyelse och innovationer

Umeå kommun menar att det inte är ett hållbart arbetssätt att bygga upp fysisk statlig närvaro på landsbygden inom innovationsområdet. Satsningarna bör istället fokuseras på lokala lärcentra samt digital information och kommunikation, där lokala företag kan få stöd från samlad innovationskompetens inom kompetenscentra som exempelvis Uminova innovation i Umeå och ABI i Skellefteå.

Den regionala innovationsstrategin i Västerbotten beskriver vilka mål och strategier som är mest lämpade inom innovationsområdet på lands- och glesbygd i Västerbotten.

2.3.5 Kunskapsutveckling om näringsliv i landsbygderna

Umeå kommun ser positivt på förslaget om att inrätta ett forskningscentrum på området näringslivsutveckling i landsbygder och med målet att skapa jämställda villkor för näringslivsutveckling.

I linje med förslaget om lokalisering av myndigheter utanför storstadskommunerna som förstahandsalternativ (7.1.4) välkomnas forskningscentrat till Umeås starka forskningsmiljö på Umeå Universitet och SLU inom näringsliv, regional utveckling och jämställdhet genom Handelshögskolan, Centrum för Miljö- och Naturresursekonomi i Umeå

(CERE), Centrum för regionalvetenskap (CERUM) och Umeå centrum för genusstudier (UCGS), sistnämnda utnämnt av Vetenskapsrådet till en av de tre främsta genusforskningsmiljöerna i Sverige.

Kapitel 3 Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Digital kommunikation

Umeå kommun ser generellt positivt på förslagen om ökad satsning på digital infrastruktur, men saknar förslag och insatser som kan öka kunskapen om och användandet av den digitala infrastrukturen. Här behövs insatser som kan stötta framförallt små landsbygdsföretagare att på bästa sätt utnyttja infrastrukturen. Även inom kompetensförsörjning är användandet av den digitala infrastrukturen en utmaning som behöver adresseras.

På kulturområdet för såväl främjande av kulturskolans verksamhet som ett distribuerat kulturutbud är en utbyggd digital infrastruktur nödvändig.

Om befintligt system för stöd till bredbandsutbyggnad fortsatt ska användas är det viktigt att stödvillkoren justeras, så att befintliga byanätsföreningar även kan erhålla stöd för förtätning av byanäten, dvs. anslutning av nya hushåll eller tidigare ej anslutna hushåll inom befintligt område. Detta för att maximera nyttjandegraden för redan investerad infrastruktur inom ett område.

Transportinfrastruktur

Umeå kommun menar att behoven och utmaningarna inom transportinfrastrukturområdet för de tätortsnära landsbygderna inte adresseras i tillräcklig utsträckning och att insatser som möter dessa behov och utmaningar saknas.

Behoven i tätortsnära landsbygd handlar om att stärka funktionella samband som gynnar människor, näringsliv och kompetensförsörjning. En god infrastruktur på tätortsnära landsbygd möjliggör funktionella samband genom snabba och säkra personresor samtidigt som goda förutsättningar för kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik säkerställs. Dessa behov skiljer sig väsentligt från exempelvis basindustrins transportbehov och behöver adresseras.

Det saknas även förslag och insatser för att stärka flygets och järnvägens del av transportinfrastrukturen. Fungerande kommunikationer med flyg och tåg är väsentligt för utvecklingen på Umeå tätortsnära landsbygd liksom för stads- och regional utveckling i Umeå stad och Umeåregionen.

3.2.2 Insatser för ökad tillgänglighet

Umeå kommun ser positivt på insatserna för ökad tillgänglighet, särskilt utökade möjligheter att utnyttja samåkning.

Kapitel 4 Kompetensförsörjning

Umeå kommun menar att även en kommun som Umeå med goda pendlingsmöjligheter och tillgång till en mängd utbildningar har rekryteringsbehov och -utmaningar som är svåra att möta: en åldrande befolkning, utökad verksamhet och brist på personer med efterfrågad kompetens.

Att ungdomar fullföljer gymnasieskolan är kanske den enskilt viktigaste faktorn för att näringsliv och offentlig sektor ska klara kompetensförsörjning på landsbygd såväl som i stad och därför bör en sammanhållen landsbygdspolitik även omfatta stöttande insatser inom grund- och gymnasieskolan.

4.2 Nationella mål för politiken

Umeå kommun ser positivt på att indikatorerna inom resurstilldelnings-systemet ses över i syfte att göra utbildningarna mer relevanta för de lokala arbetsmarknaderna. Umeå kommun samarbetar gärna med Umeå universitet och eventuellt andra lärosäten för att diskutera innehåll i och dimensionering av utbildningar.

4.3.1 Kompetensplattformar som del av utbildningscentra

Umeå kommun ser positivt på förslaget om att de regionala kompetensplattformarna ska förse utbildningscentra med analyser av rekryterings- och utbildningsbehov i närområdet. Om uppdraget genomförs bör analyserna vara relevanta för alla kommuner i regionen, inte enbart för de som har utbildningscentra.

Kapitel 5 Samhällsplanering och bostadsbyggande

5.1 Landsbygderna i den kommunala översiktsplaneringen

Umeå kommun ser positivt på att Boverket ges i uppdrag att utarbeta en vägledning omkring hur landsbygdsutveckling kan få en tydligare roll i kommunernas översiktsplaner. Det är dock viktigt att understryka att Översiktsplan Umeå kommun redan nu tar utgångspunkt i lokal och regional kunskap och kompetens omkring landsbygdsutveckling, dialog med civilsamhället etc. och att vägledningen inte leder till ytterligare innehållskrav på översiktsplanen.

5.1.1 Riksintressen påverkar

Umeå kommun tillstyrker Landsbygdskommitténs uppfattning om att riksintressena i alltför hög utsträckning begränsar möjligheterna att utveckla landsbygderna, exempelvis på grund av att riksintressena är otydligt motiverade och delvis inaktuella. Länsstyrelserna har dessutom inte tillhandahållit tillräckligt kvalitativt planeringsunderlag för avvägningar mellan riksintressen och andra angelägna intressen.

5.1.3 Översyn av vatten- och avloppslagstiftningen

Umeå kommun menar att vatten- och avloppslagstiftningen hittills inte har utgjort något hinder för bebyggelse på landsbygden och att miljöaspekten och övergödningsproblematiken i fortsatt arbete bör väga tyngre än att minska kommunernas ansvar i vatten- och avloppsfrågan.

5.2.1 Förbättrade krediter för byggande av bostäder i landsbygderna

Umeå kommun ser positivt på förslaget om särskilda landsbygdslån för bostadsbyggande i landsbygderna. Även på tätortsnära landsbygder som Umeå landsbygd finns det svårigheter att få beviljat lån för bostadsbyggande trots ökad efterfrågan och därför är förslaget välkommet.

Kapitel 6 Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

6.2.1 Statlig vägledning till kommunernas arbete med lokal serviceutveckling

Umeå kommun ser positivt på förslaget att Boverket ges i uppdrag att utarbeta en vägledning om hur serviceutveckling kan tillföras den kommunala översiktsplaneringen. Det är dock viktigt att vägledningen adresserar de olika behov av serviceplanering som finns i olika landsbygder. Serviceplaneringen på en tätortsnära landsbygd i tillväxt likt Umeå landsbygd har som främsta uppgift att skapa möjligheter och underröja hinder för utveckling av service, på andra landsbygder finns andra utmaningar att möta.

Umeå kommun deltar gärna i en dialog med Boverket omkring hur serviceperspektivet på bästa sätt kan tillföras översiktsplanering för tätortsnära landsbygder i tillväxt.

6.4.1 Det kommunala utjämningsystemet bör anpassas till ändrade förhållanden

Umeå kommun tillstyrker Landsbygdskommitténs förslag att göra en översyn av de specialdestinerade statsbidragen i syfte att omvandla vissa av dessa till generella statsbidrag.

Umeå kommun ser en risk att specialdestinerade statsbidrag medför kortsiktiga prioriteringar som i vissa fall motverkar förutsättningarna att nå såväl kommunala som statliga mål för berört verksamhetsområde. I vissa fall är upplevelsen att det även är svårt att ställa om planering i verksamhet för att uppfylla statsbidragens krav och missar därför hela eller delar av bidragen.

Därutöver försvåras kommunens planering eftersom att det är oförutsägbart om eller när beslut om ett nytt specialdestinerat statsbidrag kommer att fattas.

Ett generellt bidrag kan disponeras fritt på samma sätt som de kommunala skattemedlen, leder inte till särskild administration och underlättar planeringen.

6.7.1 Kulturen behöver bli mer tillgänglig i landsbygderna

Umeå kommun delar kommitténs uppfattning att Kulturrådet kan göra mer för att tillgängliggöra kultur i landsbygden, men att det i grunden är en resursfråga som aktualiserar vikten av att det tillförs separata medel för detta. Myndigheten kan också jobba mer aktivt för att vara mer synlig i landsbygden för att underlätta samarbeten med mindre aktörer. Utlokalisering av nationella kulturmyndigheter är ett sätt att stärka landsbygden ur ett kulturperspektiv.

Kapitel 7 Statens närvaro i landsbygderna

7.1.4 Statliga tjänster omlokaliseras från Stockholm till FA-regioner i behov av statliga arbetsplatser

Umeå kommun ser positivt på Landsbygdskommitténs förslag att statliga tjänster omlokaliseras från Stockholms FA-region.

I syfte att skapa mer långsiktigt hållbara FA-regioner i norra Sverige är det positivt att fler statliga jobb lokaliseras till Västerbotten. Det är betydelsefullt för länet och Umeå att det blir fler karriärvägar även inom den statliga sektorn i syfte att kunna behålla befintlig kompetens samt fortsatt utgöra en attraktiv och bred arbetsmarknad för studerande vid Umeå Universitet eller Sveriges Lantbruksuniversitet och andra som väljer att flytta till Umeå.

Kapitel 9 Civilsamhället utvecklar landsbygderna

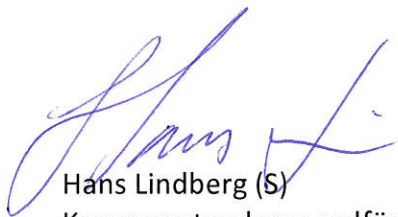
Umeå kommun ser positivt på förslagen omkring ökat stöd till och utveckling av folkbildningen, nätverk mellan kommunala landsbygds-

utvecklare och Jordbruksverkets utökade uppdrag för Landsbygdsnätverket.

9.3.2 Förslag om stärkt dialog och samverkan mellan det civila samhället och offentlig sektor

Det är av största vikt att förslaget angående Lokalt ledd utveckling med Leader-metoden genomförs, dvs. att statliga eller EU-medel avsätts så att alla godkända Leaderområden inom Sverige kan arbeta med landsbygdsutveckling på samma framgångsrika sätt som under förra EU-programperioden.

Avsaknaden av så kallade Leader-pengar för Leaderområdet inom Umeåregionen har betydligt minskat möjligheterna för intresserade aktörer att skapa aktiviteter, genomföra projekt och allmänt bedriva landsbygdsutveckling.

Hans Lindberg (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Jonas Jönsson
Stadsdirektör